

УДК 346.232

DOI <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2020.3.13>**Інна Курашова,**

помічник заступника голови

Східного апеляційного господарського суду,

молодший науковий співробітник

Науково-дослідного інституту правового забезпечення інноваційного розвитку

Національної академії правових наук України

ГОСПОДАРСЬКО-ПРАВОВА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЧЛЕНІВ САМОРЕГУЛІВНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В БУДІВЕЛЬНІЙ ГАЛУЗІ

Стаття присвячена дослідженню господарсько-правових засобів відповідальності членів саморегульованої організації в будівельній галузі. Автором проаналізовано елементи системи відповідальності членів саморегульованих організацій у будівельній галузі, їх нормативно-правове регулювання та зарубіжний досвід регламентації таких відносин.

У науковій праці визначено два основні засоби забезпечення господарсько-правової відповідальності членів саморегульованих організацій у будівельній галузі – використання страхування й компенсаційного фонду, розглянуто питання альтернативності використання зазначених засобів забезпечення відповідальності членів СРО, що є вкрай актуальним з огляду на те, що неврегульованість даного питання на законодавчому рівні у разі впровадження в Україні моделі саморегулювання будівельної галузі може призвести у майбутньому до появи неоднакових підходів з урегулювання відносин у цій сфері.

Крім того, автором визначено основні ознаки, що притаманні системі забезпечення господарсько-правової відповідальності членів саморегульованих організацій, а саме: ознака публічності; компенсаторна ознака; репутаційна, яку автором поділено на підознаки: 1) ділова репутація СРО та 2) ділова репутація суб'єкта господарювання-члена СРО; забезпечення економічної безпеки.

У статті проаналізовано зарубіжний досвід правового регулювання забезпечення відповідальності суб'єктів господарювання, що здійснюють господарську діяльність у будівельній галузі та є членами саморегульованих організацій.

Підсумовано, що врегулювання на законодавчому рівні питання щодо формування страхових сум та внесків передбачає, що СРО зобов'язане чітко визначити розміри сум, внесення яких є обов'язковим на підставі закону або рішення конкретної СРО. Підкреслена необхідність звернення уваги на закріплення диференційованих і недискримінаційних платежів, що не створюють необгрунтованих перешкод для доступу до членства в СРО і виходу на ринки послуг, зокрема, йдеться про обов'язкове членство в СРО в будівельній галузі.

Ключові слова: компенсаційний фонд, система страхування господарських ризиків, саморегульована організація.

Постановка проблеми. Оскільки саморегульована організація, надаючи членство суб'єкту господарювання та наділяючи його правом здійснювати господарську діяльність на основі членських відносин із конкретною саморегульованою організацією, фактично гарантує їх сумлінність як суб'єктів господарської діяльності і професіоналізм як фахівців в окремому сегменті національної економіки, у даному випадку – галузі капітального будівництва, то одним з основних принципів діяльності кожної саморегульованої організації є контроль за дотриманням своїми членами положень норм, правил та стандартів (як власних, так

і законодавчих) та притягнення до відповідальності у разі їх порушення.

Аналіз останніх досліджень. Окремих проблем відповідальності членів саморегульованих організацій у своїх працях торкалися такі вітчизняні вчені-юристи, як О. Бакалінська, О. Беляневич, О. Гончаренко, В. Махінчук, В. Олюха, Н. Філатова, однак комплексного дослідження даної тематики на теренах України проведено не було.

Виклад основного матеріалу. Колективний або «цеховий» (що, ймовірно, точніше відображає його суть як відповідальність кола суб'єктів господарювання, що здійснюють господарську діяльність у певній галузі)

принцип побудови відповідальності в саморегульвній організації як способі регулювання суспільних відносин набагато ефективніший, аніж відповідальність органів державної влади та їх посадових осіб, з точки зору й умов її настання, і реального отримання відшкодування понесених збитків, а також з точки зору мобільності такої реакції. Так, наприклад, Т. Хованська зазначає, що «недоліки у вироблених одним суб'єктом господарювання товарах, роботах чи наданих послугах, які стали причиною здійснення виплат з компенсаційного фонду конкретної саморегульвної організації, можуть обернутися майновою відповідальністю для всіх членів організації» [1].

Впровадження такого роду «цехової» відповідальності націлене у тому числі на стимулювання появи в кожному сегменті національної економіки дієвих важелів регулювання діяльності суб'єктів господарювання та формування ефективного фундаменту для захисту прав споживачів товарів, робіт чи наданих послуг.

Система забезпечення відповідальності членів саморегульвних організацій в будівельній галузі включає в себе:

а) відповідальність членів саморегульвних організацій перед споживачами наданих ним послуг чи виконаних робіт, що виникає, як правило, з господарських договорів, а також перед іншими особами, що виникає переважно з відповідних деліктних зобов'язань;

б) систему індивідуального та/або колективного страхування;

в) додаткову відповідальність СРО за рахунок коштів компенсаційного фонду;

г) субсидіарну відповідальність інших членів СРО;

д) додаткову майнову відповідальність асоціації (союзу) СРО перед споживачами товарів (робіт, послуг), вироблених членами СРО, що беруть участь у діяльності такої асоціації (союзу), за рахунок коштів компенсаційного фонду, який формується такими саморегульованими організаціями за рахунок членських внесків, якщо це передбачено статутом асоціації (союзу).

Однак видається нелогічним притягнення одночасно до додаткової відповідальності тих суб'єктів господарювання, які вже понесли субсидіарну відповідальність за зобов'язаннями як учасники корпоративних відносин, оскільки майнова відповідальність у саморегулюванні повинна самостійно забезпечувати оперативність відшкодування завданих збитків.

Теза про багаторівневність системи забезпечення відповідальності членів СРО тягне

за собою необхідність визначення чітких **правових підстав для звернення до конкретного суб'єкта** з вимогою про відшкодування завданих збитків (шкоди).

За загальними правилами господарсько-правова відповідальність настає внаслідок вчинення господарського правопорушення між суб'єктами господарювання або між суб'єктом господарювання та органом державної влади чи органом місцевого самоврядування, в результаті чого суб'єкт господарювання, винний у вчиненні правопорушення, зазнає несприятливих наслідків майнового або організаційного характеру, які передбачені господарсько-правовими санкціями.

Згідно з ч. 3 ст. 216 Господарського кодексу України господарсько-правова відповідальність ґрунтується на декількох принципах: 1) потерпіла сторона має право на відшкодування збитків незалежно від того, чи є застереження про це в договорі; 2) передбачена законом відповідальність виробника (продавця) за недоброякісність продукції застосовується також незалежно від того, чи є застереження про це в договорі; 3) сплата штрафних санкцій за порушення зобов'язання, а також відшкодування збитків не звільняють правопорушника без згоди другої сторони від виконання прийнятих зобов'язань у натурі; 4) у господарському договорі неприпустимі застереження щодо виключення або обмеження відповідальності виробника (продавця) продукції [2].

Провину не можна вважати обов'язковою та невід'ємною підставою в даних відносинах, оскільки додаткова і субсидіарна відповідальність інших осіб (членів СРО) є по суті субститутивною відповідальністю, тобто відповідальністю за чужу провину, і настає для СРО внаслідок недотримання її членами положень національного законодавства чи локальних норм, правил та стандартів, за неправомірну поведінку її членів та нездійснення даною СРО належного контролю за господарською діяльністю її членів.

Відповідальність членів СРО перед споживачами виконаних ними робіт чи спожитих послуг і іншими особами підпорядковується загальним правилам.

Якщо відповідальність члена СРО виникла в ході здійснення ним господарської діяльності, то він несе відповідальність за загальним правилом, якщо не буде доведено, що належне виконання виявилось неможливим внаслідок непереборної сили.

Відповідальність члена СРО перед споживачами виконаних ними робіт чи спожитих послуг впливає з невиконання або неналежного виконання взятих на себе за договором зобов'язань. Позадовірна

відповідальність членів СРО настає щодо інших осіб, з якими даний член СРО не пов'язаний договірними відносинами (деякі випадки відповідальності у сфері містобудування, відповідальність арбітражних керуючих). Право на пред'явлення вимог до члена СРО виникає, як правило, з моменту появи збитків (шкоди) у потерпілих.

Ураховуючи позитивний зарубіжний досвід законодавчого врегулювання діяльності саморегульованих організацій у провідних сегментах національної економіки, деякі елементи якого можливо адаптувати та впровадити до національної правової системи України, слід зазначити, що для ефективного вирішення проблем, пов'язаних із відповідальністю членів СРО, в законодавствах більшості країн світу закріплено норми, згідно з якими саморегульована організація має право використовувати страхування і компенсаційний фонд як правові засоби забезпечення майнової відповідальності власних членів.

Обов'язок зі сплати членами СРО внесків, за допомогою яких формується компенсаційний фонд СРО, поряд з обов'язком зі страхування членами СРО своєї відповідальності, має на меті забезпечення майнової відповідальності членів СРО у зв'язку зі здійсненням ними діяльності, що має суспільне значення.

Використання страхування й компенсаційного фонду як господарсько-правових засобів забезпечення відповідальності членів СРО неминує торкатися питання про альтернативність та/або черговість їх застосування в разі заподіяння збитків споживачам та іншим особам.

Звичайно ж, на нашу думку, дане питання, по-перше, має бути врегульоване на рівні національного законодавства, по-друге, на локальному рівні за аналогією зі спеціальними законами, наприклад Кодексом України з процедур банкрутства, яким визначено черговість задоволення вимог кредиторів, слід закріпити черговість застосування господарсько-правових заходів забезпечення майнової відповідальності.

Питання про наявність альтернативності зазначених засобів забезпечення відповідальності членів СРО є вкрай актуальним з огляду на те, що невизначеність даного питання на законодавчому рівні у разі впровадження в Україні моделі саморегулювання будівельної галузі може призвести у майбутньому до появи неоднозначних підходів до регулювання відносин у цій сфері.

З одного боку, спочатку запропоновані законодавцем формулювання низки норм Закону про СРО дозволяють припустити

обов'язковість формування компенсаційного фонду в кожній СРО і можливість застосування або незастосування системи страхування як способу забезпечення майнової відповідальності.

У деяких зарубіжних державах, зокрема Республіці Польща, Російській Федерації, на законодавчому рівні передбачений безапеляційний обов'язок кожної СРО забезпечити доступ до інформації про склад і вартість майна компенсаційного фонду конкретної СРО (без включення застережень про можливість відмови від його формування) через мережу Інтернет, тобто наявна **ознака публічності**. Грошові кошти, отримані СРО в результаті застосування до її члену заходів дисциплінарного впливу (які мають застосовуватися як міра відповідальності, що покладається конкретним професійним об'єднанням) у вигляді штрафу підлягають зарахуванню в компенсаційний фонд без вказівки інших засобів їх акумулювання. Негативні наслідки для визнання або збереження за неприбутковою організацією статусу саморегульованої пов'язані з незабезпеченням СРО додаткової майнової відповідальності кожного її члена перед споживачами виконаних ними робіт чи спожитих послуг й іншими особами шляхом невідповідності встановленим законодавчим (як загальнодержавним, так і локальним) вимогам щодо розміру компенсаційного фонду.

Що ж стосується системи страхування відповідальності членів СРО, то в правових системах держав, де впроваджено та реалізовано модель саморегулювання будівельної галузі, національний законодавець розглядає її як додатковий спосіб забезпечення відповідальності членів СРО, застосовуючи її як різновид системи індивідуального та (або) колективного страхування, допускаючи тим самим можливість її відсутності і закріплюючи для СРО обов'язковість формування компенсаційного фонду.

Оскільки механізм та способи відшкодування збитків, завданих споживачам унаслідок надання членами саморегульованої організації товарів, виконання робіт (послуг) неналежної якості, має бути визначений правилами та стандартами підприємницької чи професійної діяльності, обов'язковими для виконання всіма членами саморегульованої організації, які розміщені на офіційному сайті СРО та враховуються під час реєстрації такого об'єднання як СРО, можна дійти висновку, що у даному випадку слід використовувати «механізм» та/або «способи» забезпечення майнової відповідальності членів СРО та відшкодування збитків (у рамках однієї організації), тобто реєстр членів СРО

повинен містити відомості про один або декілька способів – про договір страхування відповідальності члена СРО (якщо наявність такого договору є умовою членства) та/або про розмір внеску до компенсаційного фонду (якщо його формування застосовується як спосіб забезпечення відповідальності). Ця теза дозволяє дійти висновку, що механізму відшкодування збитків (гарантійний фонд, страхування відповідальності) притаманна **компенсаторна ознака**.

Можна припустити, що такий подвійний підхід міг бути сформований з метою надання СРО та її членам можливості вільного вибору відповідного способу забезпечення майнової відповідальності та відшкодування збитків внаслідок неналежного здійснення підприємницької або професійної діяльності в будівельній галузі. Однак дана теза була би правильною лише у тому разі, якщо б йшлося не про нормативно-правове регулювання діяльності саморегульованих організацій в будівельній галузі, оскільки принциповим для вирішення питання про необхідність сукупного та/або альтернативного застосування встановлених законом способів забезпечення майнової відповідальності членів СРО та відшкодування збитків є фундаментальна мета, з якою впроваджується саморегульована модель та створюються такі організації. При цьому доступ до ринку послуг у будівельній галузі через встановлення обов'язковості членства є найбільш помітною, однак зовсім не базовою характеристикою СРО як способу організації приватно-правових та публічно-правових відносин. Головним є підтвердження професійним об'єднанням відповідності члена СРО кваліфікаційним вимогам організації і презюмування внаслідок такого підтвердження якості вироблених товарів, виконання робіт (послуг) порівняно із суб'єктами господарювання, які не є членами жодної СРО, за допомогою чого члени СРО отримують додаткову конкурентну перевагу. Відповідно, за надані товари чи послуги, виконані роботи неналежної якості відповідальність має бути покладена і на члена СРО, і на саме СРО, як на орган, що підтвердив кваліфікацію першого. З огляду на це, на нашу думку, можна виокремити наступну характерну ознаку запропонованого механізму відшкодування збитків – **репутаційну**, яку можна умовно поділити на два рівні: 1) **ділова репутація СРО**, яка має перевірити, підтвердити високий рівень кваліфікації кожного свого члена та у разі неналежного виконання ним господарських зобов'язань понести відповідну майнову відповідальність. Невиконання чи неналежне виконання зобов'язань

за господарськими договорами члена СРО призводить до погіршення ділової репутації саморегульованої організації; 2) **ділова репутація суб'єкта господарювання – члена СРО**. Неналежне виконання чи невиконання господарських зобов'язань тягне для кожного учасника СРО не стільки притягнення до складнощів з отриманням ліцензії на відповідні види робіт чи послуг у будівельній галузі, унеможливить проходження атестації відповідальних виконавців окремих видів робіт (послуг), пов'язаних зі створенням об'єктів архітектури, що зрештою неминуче призведе до втрати членства та відмови у доступі на ринок послуг/робіт у будівельній галузі.

Відмова від обов'язковості формування компенсаційного фонду означає відмову від невідворотності покладання на професійне об'єднання в особі СРО додаткової відповідальності внаслідок неналежного виконання її членами господарських зобов'язань у будівельній сфері, що тягне за собою зниження якості контролю з її боку за власними членами як під час вирішення питання про надання конкретному суб'єкту господарювання членства у відповідній СРО, так і в ході здійснення ними господарської діяльності в умовах членства. Унаслідок цього може скластися ситуація, за якої доступ на ринок послуг у будівельній галузі буде рівноцінним як для СРО, яка усунула економічні бар'єри та спростила контрольні процедури для власних членів, так і для СРО, для якої забезпечення додаткової відповідальності, безпеки, захисту прав споживачів та належне виконання господарських зобов'язань є пріоритетним стосовно процедур придбання або збереження членства. Страхування ж відповідальності формалізує діяльність члена СРО, змушуючи його більш ретельно дотримуватися нормативно закріплених правил ведення господарської діяльності, у зв'язку з чим можна, на наше переконання, говорити про таку ознаку, як **забезпечення економічної безпеки**, що характерно для механізму відшкодування збитків.

На нашу думку, повинна бути можливість вибору між створенням системи індивідуального та/або колективного страхування, але не між системою страхування і формуванням компенсаційного фонду. І це твердження буде правильним навіть для добровільного саморегулювання, інакше навіщо створювати

СРО, якщо можна обійтися створенням некомерційної організації без зобов'язань з розробки та закріплення стандартів (правил) і контролю за їх дотриманням.

Доцільно розглядати формування компенсаційного фонду як основний (обов'язковий) спосіб забезпечення майнової відповідальності членів СРО та відшкодування збитків, а створення системи страхування – як додатковий (факультативний), пропорційно знижуючи розмір внеску до компенсаційного фонду залежно від страхової суми за договором страхування й обсягу страхового покриття.

Подібний стимулюючий підхід може бути закріплено в національному спеціальному законодавстві зарубіжних країн, за яким, розглядаючи питання створення системи страхування як додатковий спосіб (по відношенню до компенсаційного фонду), істотно зменшити розмір фонду (в розрахунку на одного члена СРО) внаслідок встановлення вимоги зі страхування членами СРО господарських ризиків та господарської відповідальності, яка може настати у разі заподіяння шкоди внаслідок неналежного виконання господарських зобов'язань, які впливають на безпеку об'єктів капітального будівництва.

Деякими національними нормативно-правовими актами, зокрема Законом України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні» та Кодексом України з процедур банкрутства [3; 4], нормами яких передбачено можливість створення саморегульованої організації оцінювачів та арбітражних керуючих, закріплено право оцінювачів та обов'язок арбітражних керуючих зі страхування відповідальності за шкоду, заподіяну внаслідок неумисних дій або помилки під час здійснення повноважень, однак жоден не містить положень щодо компенсаційного/гарантійного фонду. У законодавстві РФ, як держави, чия правова система максимально наближена до нашої, для оцінювачів та арбітражних керуючих передбачений обов'язок страхування господарських ризиків та формування компенсаційного фонду. У першому випадку використовується метод прямого нормування, в другому – існує специфічна диференціація, і якщо розмір компенсаційного фонду є фіксованим, то розмір обов'язкового страхування відповідальності арбітражного керуючого, будучи фіксованим для всіх процедур неплатоспроможності, в рамках зовнішнього управління і конкурсного провадження, де на арбітражного керуючого покладаються функції управління справами боржника, збільшується і ставиться в залежність від балансової вартості активів боржника.

Наразі чинні нормативно-правові акти національного законодавства не містять вказівок на обов'язковість формування компенсаційного фонду чи створення обов'язкової системи страхування господарських ризиків у будівельній галузі, хоча Законом України «Про архітектурну діяльність» передбачена можливість створення саморегульованих організацій в даній сфері, у зв'язку з чим пропонуємо звернути увагу на зарубіжний досвід такого регулювання [5].

Тому важливо розуміти, чи вправі СРО з метою побудови більш ефективної моделі регулюючого впливу на будівельну галузь впроваджувати обов'язковість системи страхування господарських ризиків і формування компенсаційного фонду шляхом членських внесків, визначати мінімальні розміри внесків і страхових сум, урахувавши особливості економічних відносин і потенційні ризики в будівельній сфері.

Запроваджуючи обов'язковість забезпечення майнової відповідальності членів СРО перед споживачами і третіми особами, законодавець, безумовно, має встановити її мінімальні розміри та граничні, у зв'язку з чим повинні бути унормовані мінімальний розмір внеску до компенсаційного фонду й мінімальний розмір страхової суми за договором страхування індивідуальної відповідальності кожного члена СРО. Дані показники мають бути сформовані на підставі економічного обґрунтування, особливостей як національної економічної системи взагалі (для визначення мінімальних та граничних розмірів), так і кожного її сегменту зокрема (для визначення рівня мінімальних та граничних страхових сум та внесків), тобто перед законодавцем постане завдання унормування механізму відшкодування збитків за допомогою спеціального законодавства, будівельна сфера не є винятком.

Як приклад можна навести процедуру формування розмірів вступних внесків у РФ. Так, мінімальний розмір внесків до компенсаційного фонду для кожного члена СРО будівельної галузі (в окремих випадках передбачене зменшення розміру у разі використання системи страхування відповідальності) становить у сфері інженерних вишукувань і підготовки проектної документації – не менше 500 або 150 тис. руб., у сфері будівництва – 1 млн. руб. або 300 тис. руб.

У зв'язку з цим принциповим видається, на наш погляд, вирішення питання про право СРО встановлювати більш високі, аніж визначені законодавством, мінімальні розміри страхових сум і внесків. За аналогією із позитивним досвідом зарубіжних держав, у правових системах яких модель

саморегулювання будівельної галузі створена, стабільно й ефективно працює, на наш погляд, на законодавчому рівні в Україні має бути закріплене право СРО зі збільшення суми внеску до компенсаційного фонду чи суми страхування господарських ризиків, оскільки однією із фундаментальних ознак саморегулювних організацій є можливість підвищення вимог до майбутніх та діючих членів, створення більш жорстких умов задля покращення якості виконуваної роботи/послуг, зміцнення ділової репутації, забезпечення дотримання положень чинних стандартів та правил, забезпечення безпеки об'єктів, що будуть здані в експлуатацію.

Однак така позиція піддається критиці з боку науковців, у працях яких висловлюється думка про те, що своїми внутрішніми актами СРО не вправі зобов'язати своїх учасників (членів) страхувати свою відповідальність на більшу суму, аніж та, що закріплена законом, однак учасники СРО можуть у добровільному порядку застрахувати свою відповідальність і на значно більшу суму.

Критично оцінюючи такого роду міркування, слід звернути увагу на те, що нормативно-правові акти, якими врегульовано питання формування компенсаційного фонду та системи страхування відповідальності, встановлюють мінімальні розміри страхових сум і внесків до фонду, визначають конкретну суму, обумовлюючи її словами «не менше», і допускають тим самим встановлення більш високих розмірів. Крім того, зазначений підхід суперечить самій фундаментальній ідеї саморегулювання як діяльності, змістом якої є формування і впровадження стандартів, нормативів і правил здійснення господарської або професійної діяльності в умовах сучасної ринкової економіки, що дозволяє впровадити модель саморегулювання в будівельну галузь та залучити до неї значну кількість суб'єктів господарської діяльності з одночасним посиленням їхньої відповідальності перед споживачами.

Висновки

На нашу думку, СРО в будівельній галузі не скільки мають право, стільки повинні встановлювати такі розміри страхових сум і внесків, які дозволили б з урахуванням специфіки господарської діяльності в будівельній сфері гарантувати відшкодування потен-

ційно можливих збитків, однак не стали при цьому перешкодою для вступу в СРО. Тому не тільки в різних сферах саморегулювання, але й у межах конкретного виду господарської діяльності повинен використовуватися диференційований підхід до розмірів страхових сум і внесків з урахуванням відповідних економічних показників. Наприклад, аналізуючи питання формування компенсаційного фонду у сфері містобудування, К. А. Найденко пропонує погоджувати розмір внеску з видами і обсягами виконуваних робіт [6].

На законодавчому рівні має бути врегульовано питання формування страхових сум та внесків та зобов'язано СРО при нормуванні розмірів сум, внесення яких є обов'язковим на підставі закону або рішення конкретної СРО, здійснювати дії, спрямовані на встановлення диференційованих і недискримінаційних платежів, що не створюють необґрунтованих перешкод для доступу до членства в СРО і виходу на ринки послуг, зокрема, йдеться про обов'язкове членство в СРО в будівельній галузі, що дозволять з урахуванням специфіки господарської діяльності в будівельній сфері забезпечити повну майнову відповідальність членів СРО перед споживачами вироблених ними товарів, наданих робіт, послуг.

Список використаних джерел:

1. Хованская Т. «Все за одного» – новые правила в строительной отрасли. *Корпоративный юрист*. 2010. № 4. С. 5–11
2. Господарський кодекс України : Закон України від 16.01.2003 № 436-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 18, № 19-20, № 21-22. Ст. 14.
3. Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні : Закон України від 12.07.2001 № 2658-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 47. Ст. 251.
4. Кодекс України з процедур банкрутства : Закон України від 18.10.2018 № 2597-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2019. № 19. Ст. 74.
5. Про архітектурну діяльність : Закон України від 20.05.1999 № 687-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 31. Ст. 246.
6. Найденко К. О. Правовой режим компенсационного фонда саморегулируемой организации. URL: <https://wiselawyer.ru/poleznoe/72057-pravovoj-rezhim-kompensacionnogo-fonda-samoregulirujemoj-organizacii> (дата звернення: 31.01.2020).

The article is devoted to the study of economic and legal means of responsibility of members of a self-regulating organization in the construction industry. The author analyzes the elements of the system of responsibility of members of self-regulating organizations in the construction industry, their legal regulation and foreign experience in regulating such relations.

The research paper identifies two main means of ensuring the economic and legal responsibility of members of self-regulating organizations in the construction industry: the use of insurance and compensation Fund, the issues of alternative use of these means of ensuring the responsibility of members of the SRO, which is extremely relevant, given that, the unsettled state of this issue at the legislative level in case of introduction in Ukraine the model of self-regulated construction industry may in the future lead to the emergence of different approaches for the normalization of relations in this sphere.

In addition, the author identifies the main features inherent in the system of ensuring economic responsibility and legal liability of members of self-regulatory organizations, namely, the sign of publicity; compensatory sign; reputation, which he divided into 2 elements: 1) the business reputation of SRO and 2) the business reputation of an economic entity-a member of the SRO; ensure economic security.

The article analyzes the foreign experience of legal regulation of ensuring the responsibility of business entities engaged in economic activities in the construction industry and are members of self-regulatory organizations.

It is concluded that during the settlement at the legislative level of the issue regarding the formation of insurance amounts and contributions, the SRO is obliged to clearly determine the amounts that are mandatory under the law or the decision of a specific SRO, as well as the need to pay attention to the consolidation of differentiated and non-discriminatory payments, which do not create unreasonable obstacles to access to SRO membership and access to the service markets, in particular, it is a mandatory SRO membership in the construction industry.

Key words: compensation Fund, economic risk insurance system, self-regulating organization.

